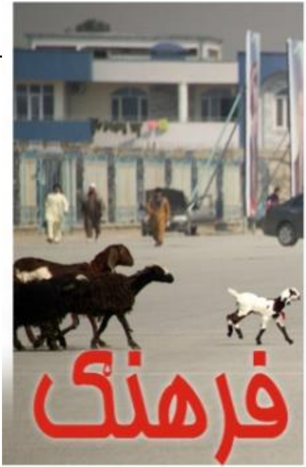

بناري فرهنګ

د بناري ژوند اصول او اداب

ژباړه : میراحمد یاد

بناري فرهنګ (د بناري ژوند اصول او اداب)

Download from: aghalibrary.com

ښاري فرهنګ

(د ښاري ژوند اصول او اداب)

راټولونه او ژباړه: میراحمد یاد

ترون

د پښتني تهذيب په نوم

ډالۍ

د ماشومتوب د هغه ملګري سپېڅلې اروا ته، چې نوم يې رانه هېر
خو د مرګ ورځ يې راته ياده ده.

د ایډیال ښار او عالي ښاریانو لرلو لپاره؛

ټولې خبرې اورو

او ښې خبرې یې منو.

د ځان او نورو د پرتلې لپاره خپل ځان معيار او مقياس ټاکو.

څه چې ځان ته خوښوو ، نورو ته يې خوښوو

او څه چې ځان ته نه خوښوو ، نور ته يې هم نه خوښوو.

ظلم نه کوو ؛

همدا سې لکه ځان سره چې ظلم نه غواړو.

ښېګڼه کوو ، همدا سې لکه ځان سره يې چې غواړو.

ځان ته هغه څه بد ګڼو ، چې نورو ته يې بد ګڼو او خلکو ته همغه څه خوښوو ، چې ځان ته يې خوښوو.

يوازې ځان بسنه نه کوي؛

اولادونه به هم بافرهنګه روزوو.

ځکه دوی چې ستر خلک شي؛ نو موږ به پرې فخر کوو.

مطالعه کوو؛

چې پوهه او معلومات مو زیات شي

او خبرې په دلیل او منطق کوو.

که چا سره مشوره کوو او نظر ترې اخلو

نظر ته یې درناوی کوو ؛

نه دا چې توهین یې
وکړو ، یا یې په راکړي
نظر ورتهو.

که یې پوښتلای ځای راته معلوم نه وي؛

په بې ځایه خواخوږۍ، له نابلدانسانه لار نه ورکوو.

خبرې او چلند يوازې د خپل شخصي ذوق له مخې نه کوو ؛

د خپلې ټولنې اصولو ، قواعدو ؛

او انساني ارزښتونو ته درناوی کوو.

د چا شخصي وسايل نه لټوو؛

له موبايل او کمپيوټر نيولې تر شخصي کتابچو او اسنادو.

مثلاً بې له اجازې د چا شخصي مسجونه نه لولو.

که موټر چلوو، روغتونو سره، کوڅو کې، هستوګنځایونو، کتابتونونو او نورو ځایونو کې بې ځایه هارنونه نه وهو.

د سلام، مننې او نیوکې په خاطر هارن نه وهو ...

په یاد مو وي: زموږ د هارن غږ ټول خلک اوري او ښاریان ناارمه کيږي !!!

عامه موټرو ته د ختلو پر وخت؛

لومړی هغو خلکو ته وخت ورکوو ، چې ښکته کیږي.

هغوی چې ښکته شي، بیا موږ موټر ته پورته کیږو.

پهټولنه کې د بدیو (بد ګڼو) له خپرولو ډډه کوو

کومه ګناه چې چا کړې وي؛

او څوک یې خپروي،

ټول په یوه اندازه ملامت دي.

په پردي کور کې؛

بې له اجازې د هغوی خونو کې نه ګرځو؛

یخچالونه نه پرانیزو ، د لباسونو الماری نه ګورو او په تخت کې یې نه ویده کیږو.

د موټر مخکې څوکۍ، سپین ږیرو او مېرمنو ته پرېږدو ؛

چې هغوی پکې ازاد او آرام ناست وي.

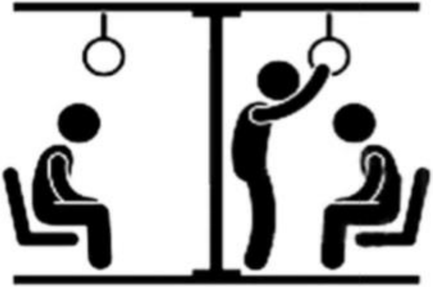

په ښاري بسونو کې؛

څوکيو پسې نه ګرځيږو ؛

که تشه څوکۍ وه کينو او د

اړتيا پر وخت يې ښځو يا

سپين ږيرو مشرانو ته پرېږدو.

خځلې هیڅکله بې ځایه نه غورځوو ؛

حتی په خپل کور، کوڅه، سرک او یا د ښار په یوه ګوټ کې هم.

د ښار پاک ساتل د ټولو ښاریانو ګډه مسئولیت دی.

عامه ځایونو کې په لوړ غږ خبرې نه کوو ؛ خصوصاً په ملي بس او ټیکسیانو کې.

نور خلک اړ نه دي، چې زموږ خبرې واوري؛ کیدای شي هغوی دا وخت د فکر یا مطالعې لپاره وکاروي.

د ملي شتمنۍ او وسايلو په ساتنه کې هڅې کوو ؛

ځکه دا د کوم شخص يا ارګان شخصي وسايل نه دي، دا زموږ د ټولو ګډه پانګه ده.

زموږ د ملي بسونو څيرې شوې څوکۍ او يا پرې کش شوې کرښې او ليک ښايي هيڅ ته خوند ورنه کړي.

پە تمځای کې؛

موټر پە داسې ډول نە پارک کوو ،

چې د بل موټر مخە بندە کړي، یا یې ویستل ډېر سخت شي.

هر ځای؛

خصوصاً جوماتونو او نورو مقدسو اماکنو ته پاک او په اوداسه کې ننوځو؛ ځکه جماعت که مسجد الحرام وي او که د کلي خټين؛ ټول د خدای کورونه دي.

درناوی يې کوو او له بوټونو سره نه ورننوځو.

د جمعي پروخت منظم ودرېږو ؛

په صفونو کې مخکې او وروسته نه کېږو ...

يو بل سره نږدې ودرېږو ، دې سره نظم او مينه زيا تيږي.

په واټونو کې موټر بې ځایه نه ودروو ؛

هغه موټر چې ښي لاس ته تاوېږي، د څراغ تر شنه کېدو نه ودرېږي.

موږ داسې ځای کې ودرېږو ، چې د دې موټر لار خلاصه وي.

د زر رسیدو په خاطر یوازې د خپل ځان فکر نه کوو.

د موټر چلولو پروخت په موبایل خبرې نه کوو.

دې سره موټرواني اسانه او ارامه وي او راپسې موټرو ته به رش نه وي. په یاد مو وي: نور خلک مجبور نه دي، چې زموږ د خبرو لپاره ودرېږي، د خبرو لپاره په مناسب ځای کې موټر تم کوو.

په جومات یا بل هر ځای کې، د عبادت او دعا پر وخت د نورو خلکو حقونو ته پام کوو؛

ځکه د بنده حق خوړل ګناه ده

مثلاً: په ډیر لوړ غږ دعا نه کوو، ډیر نه ګرځو، موټر بې ځایه نه پارک کوو او په بل چا د خپل عبادت احسان نه کوو.

اصراف نه کوو ؛

ځکه اصراف د الله ج نه خوښیږي.

حتی که د اودس په اوبو کې هم وي.

ښې خبرې کوو او ښې يې کوو؛

په خبرو کې نه یوازې دا چې ښه او ښایسته الفاظ کاروو،
بلکې په محترمانه ډول يې کاروو:

مثلاً: هماغه دوه خبرې چې، ډک شوې او موړ شوې؟

خلک په درنو الفاظو رابولو.

حتی په خپل کور کې، خپلو اولادونو ته هم که صیب، ښاغلی او آغلې ووایو؛ په هغوی کې پر ځان باور پیدا کوي او بافرهنګه رالویږي.

اولادونو ته ستاسو احترام کیدای شي کوچنی ګام وي، خو اغیزې یې ډیر دی، ویې ازمایئ !

هر وخت او هر ځای کې د نورو حقونو ته درناوی لرو.

په سپکاوي تول درديږو:

مثلاً : د ډوډۍ اخيستو ، موټر ته ختو ، له جماته د وتلو ، يو ځای ته د ننوتلو ... ددې ټولو پر وخت که مو څوک نوبت نيسي درديږو. راځئ يو بل نه دردوو.

یو بل سره مرسته کوو ؛

ماشوم سره له سرکه په اوښتو کې؛ زړې ښځې سره د پنډ په وړلو کې؛ ړندو سره په لاره تللو کې؛ موټروانانو سره د موټر په جوړولو یا ټیله کولو کې...

په دې کار به تر ټولو موږ او زموږ خدای خوشاله شي ؛ باور وکړئ !

د ډوډۍ خوړلو پر وخت تادي نه کوو ؛

خپل قاب دومره نه ډکوو ، چې وروسته رانه اضافي پاتې شي.

خواړه په څو مرحلو کې را اخلو ؛ دومره را اخلو چې خوړلای یې شو.

پام وي: اصراف نه کوو ، اصراف حرام دی.

د ډوډۍ پر وخت چاته سترګې نه نیسو؛

ډیر ورته نه متوجې کیږو

او مېلمه ته د خوړو په صفت کې افراط نه کوو.

هر ځای کې چې یو ، د هغه ځای قوانینو او مقرراتو ته درناوی کوو ؛

په خپل زړه خبرې او چلند نه کوو

که د ملګري کور کې یو ، که دفتر کې یو او که بهرني هیواد کې.

کتاب تر لوستلو وروسته بیرته په خپل ځای ږدو.

که په جوماتکې قرانکریم لولوو ، بیرته یې خپل ځای ته رسوو

د کتابونو درناوی کوو ، قران د الله سپیڅلی کتاب دی، درناوی یې

په موږ فرض دی.

میلمستیااو، غونډو او مجلسونو ته د ننوتلو پر وخت؛

په مخکې او ښو ځایونو پسې نه ګرځیږو.

درک کوو چې ؛

سګرټ څکول

په ځنډ راتلل او

بهانې کول... یو هم د ښه شخصیت ښکارندویي نه کوي.

پام کوو؛

چې د خوړو پر وخت مو خوله غږ ونه لري

او د په ډکه خوله خبرې نه کوو.

تر ډوډۍ خوړلو وروسته ؛

د ټولو خلکو په مخ کې، غاښونه په ډکو ، تار یا کاغذ نه پاکوو.

د غاښونو پاکول مهم دي، خو ځای پیژندل تر ده ډیر مهم.

منفي ګرا ؛

غیبت کوونکو ؛

کیسو پسې ګرځیدونکو

او دروغجنو خلکو ته ډیر پام نه کوو.

د هغو خلکو او موضوعاتو په اړه قضاوت نه کوو

چې

په اړه يې د قضاوت صلاحيت نه لرو.

موټر نا څاپه د تم کولو ، تاوولو یا بل څه لپاره نه ودروو

ښایي راپسې موټر ټکر وکړي؛

په یاد ولرئ: اشارې د وروستي موټر لپاره لارښوود دی، تادي نه کوو ، اشاره روښانوو او بیا څو متره وړاندې غاړې ته ودریږو.

په ملي بس کې خپل ځای ؛

د میرمنو او مشرانو تر څنګ دې خلکو ته هم پریږدو ؛

- **ناروغ**
- **هغه ماشوم چې درنه بکسه یې په شا وي.**
- **هغه عسکر چې په رخصت راغلی وي**

په دروغجنو خلکو ؛

نه باور کوو او نه ورسره ملګري کوو.

دوی په ټولنه کې تر ټولو بې ارزښته خلک دي.

ماشومانو ته دروغ نه وایو ؛

کومې وعدې چې ورسره کوو

تر يوه حده يې عملي کوو ،

د خلکو شخصي حریم ته درناوي کوو

په شخصي حریم کې يې د مداخلې حق نه لرو ؛ مثلاً

که د کوم کور دروازه بیرته وي، نه ورګورو ... ځای ته بې

اجازې نه ننوځو.

د پیاده ښاریانو په اړه فکر کوو ؛

موږ چې سټري یو ، زړه مو غواړي چې ملي بس راشي، یا مو څوک موټر کې پورته کړي.

موږ چې په موټر کې یو ؛ نو همدې احساس ته په کتو ، تر خپله وسه خلک موټر ته پورته کوو او تر ځایه یې رسوو.

په کاري چاپیریال کې

د منفي رقابت پر ځای یو بل سره مرسته او همکاري کوو.

خپلې تجربې له نورو سره شریکوو ؛ چې هغوی هم ترې په ګټه پرمختګ وکړي او دې کار ته له نورو سره دوام ورکوو.

هیڅوک دښمن نه ګڼو ، د چا په اړه چې
معلومات نه لرو ، ښه ګومان پرې کوو.

هر چا ته درناوی لرو ، تر خپله وسه ورسره
مرسته کوو.

بې له کومې تمې، منت او احسانه ورسره
مینه کوو.

دوه کسان چې په ټیټ غږ خبرې کوي؛

یا یو کس په موبایل خبرې کوي؛

موږ یې خبرو ته غوږ نه نیسو.

د کومې ښځې یا نارینه د شنډتوب (بې اولادۍ)

په اړه دېرې پوښتنې او پلټنې نه کوو.

دا د هغوی شخصي ژوند او شخصي مسله

ده.

هڅه کوو ، چې په ګډه (يو ځای) ډوډۍ وخورو

نورو سره يې يو ځای پيلوو او يو ځای يې

بس کوو.

که موږ د کوربه په حيث له ډوډۍ ژر پورته

کيږو ، د ميلمه ډوډۍ خوراک ناراحته

کيږي. همدارنګه د دسترخوان په خپرولو او ټولو کې مرسته کوو.

پلاستیک، ښیښه، کارتنونه او نور... دا شیان له منځه نه ځي؛

نو ځکه یې خځلې نه شو ګڼلای.

د چاپیریال ساتلو په خاطر ، دا شیان له خځلو سره یو ځای نه اچوو.

په هیڅ ځای، هیڅ وخت، هیڅ ډول، هیڅ بهانه او هیڅ لاره د خلکو ویرول او ځورول؛ هیڅ جواز نه لري، له دې کاره ډډه کوو.

هیڅ دلیل نشته دی، چې بل څوک دې هم د کریکټ یا فوټبال د ګټلو په ناڅاپي خوشالۍ کې درسره شریک شي.

بې له اجازې ؛

د خلکو په کور، دیوالونو او دروازو خبرتیاوې نه سریخوو.

لیفټ کې ؛

تر ټاکلي شمېر ډېر کسان نه سپرېږو.

که چېرته نه ځو؛

د سرک پر غاړه نه ودریږو.

که د احترام له مخې راته کومه
ټیکسي ودریږي.

په مهربانه اشاره یې پوهوو، چې ټیکسي ته نه یو ولاړ.

هغه ځيرکتيا چې د بل حق تر پښو لاندې کوي، ځيرکتيا نه ده. دا د خپلې ګټې لپاره په نورو ظلم او زياتی دی.

ځيرکتيا هغه ده، چې نوښت وشي، د نورو خلکو حقونه سلامت پاتې شي او انسان ته ګټه ورسوي.

که شمیره مو غلطه کړې وي؛

او مقابل کس راته ووایي چې شمیره مو ناسمه ده.

سمدستي اړیکه نه پرې کوو ، ښښنه ترې غواړو او تر خدای په امانۍ وروسته اړیکه پرې کوو.

په شخصي او عمومي ځايونو کې؛

د خبرو پر وخت سخت، سپک او ترخه لغتونه، نه کاروو.

د نورو خلکو په کمزوريو ملنډې نه وهو

ځکه زموږ په توهين د هغوی کمزورۍ نه ختميږي.

په یاد مو وي؛

پیاده رو د پلې خلکو لپاره دی او سرک د سپرو خلکو لپاره.

که موټر، بایسکل یا موټر سایکل راسره وي، په پیاده رو نه ځو

او که پیاده یو په سرک نه

ګرځو.

ځانځاني او موزيتوب نه کوو؛

ژوند يوازې نه کيږي.

له نورو خلکو سره ګډه همکاري کوو ، يوازې د ځان غم نه کوو.

او له ځان سره د نورو خلکو ګټې ته هم ګورو.

پر څېره، لهجه، رنګ او نورو طبيعي توپيرونو ملنډې نه وهو؛

هيڅکله ځان پر نورو ستر او غوره نه ګڼو

مګر په انساني او اخلاقي ارزښتونو کې.

هغه کوو ، چې راسپارل شوی مسئولیت به ، بې له نیمګړتیاوو پوره کوو.

پر خپلو وعدو عمل کوو ، ښه عمل پرې کوو او جزیاتو ته یې پام کوو.

پهٔ تنګ راتګ کې هڅه کوو

چې د شخصي موټر پر ځای له عمومي موټر ګټه واخلو

ځکه ؛ د پاکې هوا تنفس زموږ حق او ساتل يې زموږ مسئوليت دی.

په باراني هوا کې

د موټرچلولو پر مهال او بو او خپل رفتار ته پام کوو ؛

چې پیاده خلکو ته او به و نه شیندو او خفه یې نه کړو.

امانت ښه ساتو او بیرته یې سلامت تسلیموو ؛

مثلاً که له یو چا کتاب، مجله یا بل کاغذ امانت اخلو ؛

کرښې پرې نه راکاږو .

که له کوم چا موټر امانت اخلو

د دې مهربانۍ په بدل کې يې لږ تر لږه په موټر کې بيرته تيل وراچوو.

دا د مننې تر ټولو ښه لاره ده.

موټر ته د سرک له منځه نه پورته کیږو او د سرک په منځ نه ښکته کیږو ؛

حتی که موټروان راته راباندې ټینګار کوي، هم رد کوو او غوښته کوو ، چې موټر دې د سرک غاړې ته ودروي.

پام مو وي: موټروان بې ځای یه توقف ته نه اړباسو او د نورو خلکو په حق خوړلو کې نه شریکیږو.

مهمې اړیکې بې دلیله نه پرې کوو ؛

کیدای شي دا کار مو د چا د کور وران کړي.

که ګناه زموږ وي، بښنه غواړو؛

په دلایلو او بهانو پسې نه ګرځو.

خپله ګناه هیڅکله د بل په غاړه نه اچوو.

د خلکو شخصي معلومات؛ مثلاً

شمیره، پته، ایمیل ادرس او نورو ... یې بې له اجازې نورو سره نه شریکوو.

د خلکو ښه کارونه

ترنورو خلکو په پوره صداقت رسوو.

دې سره په ټولنه کې ښه کارونه راوجیږي.

له بهرنيانو سره دا سې چلند کوو

چې زموږ چلند ورته يوه ښه خاطره پاتې شي.

ښايي دا کار مو په هيواد کې سېلانيان زيات کړي.

په ټولنیزو شخړو او لانجو کې؛

د سیل پر ځای هڅه کوو، چې هواره یې کړو.

څه چې زموږ مربوط نه دي، مداخله پکې نه کوو

او په کومه برخه کې چې تخصص نه لرو؛

په اړه يې نظر نه ورکوو.

د نورو خوښیو ته داسې درناوی کوو ، لکه موږ یې چې خپلو ته غواړ.

او

د نورو خفګانونو ته هم همداسې درناوي کوو ، لکه موږ یې چې خپلو ته غواړو.

که مو د چا ستونزه ورحل کړه ؛

بیا پرې احسان نه کوو... او که پکې ښکیل نه یو ، امر

او نهي کولای شو.

د موټر چلولو پر وخت:

د سرک له يوه قطاره بل ته نه اوړو... په دې کار زر نه رسيږو ، ښايي هيڅ ونه رسيږو.

پام مو وي: چې يوازې د خپل ځان په اړه فکر نه کوو.

پـه خپلو مراسمو کې؛

مجبور نه یو چې ناوړه ټولنیز دودونه ترسره کړو.

هڅه کوو، چې مراسم اسانه کړو.

د واده پر وخت ؛

د موټرو په قطار لاره نه بندوو ، چیغې نه وهو ، شور نه کوو.

ښايي په یوه امبولانس کې ناروغ پروت وي، یا چیرته کوم څوک استراحت کوي. پام وي، دا یوازې ځانغوښتنه ده او د داسې یو ژوند پیل دی چې نور مو پرې وځورول.

دا تمه نه کوو ؛

چې ټول خلک دې زموږ له خوښې سره سم چلند وکړي.

دا تمه ؛ یعنې ځانغوښتنه !

د خلکو د خندولو لپاره ؛

په نورو تورونه نه پورې کوو ، په چا ملنډې نه وهو او د نورو توهین نه کوو.

که څوک ستونزه یا نیمګړتیا لري؛

پټ او په مهربانه لهجه یې ورته وایو...

ځان پرې لوړ نه ګڼو او د هغه د سپکاوي په خاطر یې ورته نه وایو.

په خپل سر درمل (ګولۍ، شربت او نور ...) نه کاروو !

که څوک عکس اخلي؛

د کامرې مخکې نه تیریږو.

همدارنګه ، که دوه کسان خبرې کوي، تر منځ یې نه تیریږو

او خبرې یې نه پرې کوو.

په سفر کې داسې وسو ؛

چې خلک مو د اصلي هستوګنځای په اړه منفي فکر ونه کړي.

ځکه موږ په هر ځای کې، د خپل اصلي هستوګنځای استازيتوب کوي.

که پر یو بل نقد لرو ؛

سپین، ښکاره او په مهربانۍ یې وایو

پر یو بل ملنډې نه وهو.

مینه دوه اړخیزه وي؛

که له یو چا سره مینه لرو، دا تمه نه کوو، چې هغه دې هم حتمن را سره مینه ولري.

په موټر، تشنابونو او نور ځايونو کې نوبت مراعتوو ؛

ښايي يو چا تر موږ ډير انتظار کړی وي ... يا يې کار تر موږ ډير اړين وي.

خلک د لباس، مېنې او ظاهري وضعې؛

له مخې نه پېژنو او په اړه يې سمد ستي پرېکړه نه کوو.

هغه خبر یا نظر نه خپروو ؛

چې سرچینه یې موثقه نه وي.

هيڅکله له سور څراغه نه تيريږو ؛

ځکه دا د هغو خلکو حق خوړل دي، چې شين څراغ ته هم ولاړ وي.

موږ ګورو ، چې زياتره وخت څراغ شين وي، خو موټر حرکت نه کوي، ځکه چې کوم څوک له سور څراغ تير شوی او موږ بايد هغه کس نه يو.

د ناثاپي پېښې پر وخت ؛

بيړنۍ پرېکړه نه کوو ، سمدستي نظر نه ورکوو او يو بل ته توهين نه کوو.

د ملامت او سلامت په اړه قضاوت يې اړوند شخص ته پرېږدو.

د موضوع یا خبر هغه برخه نه راخلو ؛

چې چاته د توهین یا زیان لامل کیږي.

ځکه دا کار په معلوماتو رسولو کې بې انصافي او د یوه کس په حق کې ظلم دی.

داسې خبرې نه کوو ؛

چې دوو کسانو د ټکر مستقیم یا غیر مستقیم لامل کیږي.

د تور او غیبت پر وخت یوازې سیل نه کوو او غبرګون ښیو.

عامو ځایونو کې پر

ټيليفون لوړې خبرې نه کوو ؛

هر ښاري خپل بوخت ذهن لري، زموږ خبرې ورته ښايي مزاحمت وکړي، موږ نورو ته مزاحمت نه کوو.

هر وګړی ارام چاپيريال خوښوي، نه له شوره او ځوره ډک.

د لوبو خصوصاً کرېکټ او فوټبال پر وخت ؛

د لوبغاړو او لوبڅاراونو پرېکړه په سپکو ټکو او کنځلو نه غندو.

سور څراغ ته، د پیادرو په کرښه نه ودرېږو ؛

دا د هغو پیاده خلکو په حق تیری دی، چې د سور څراغ پر وخت باید له سرکه واوړي.

پام مو وي: دې ټکي ته پام به مو د ښار له نظم سره واټونو ته هم ظاهري ښایست ورکړي.

په مخامخ او ټيليفوني خبرو کې؛

خواږه او ژاولې نه ژویو...

دا کار مو مخاطب ته سخت سپکاوی دی.

د ټوخي، پرنجي، اسويلي او خوله وازي پر وخت؛

خوله پټوو او تر خپله وسه هڅه کوو ، چې ټوخی او

پرنجی مو په ارام وي.

د بل چا بې فرهنګي؛

زموږ د بې فرهنګۍ توجیه نشي کیدای.

خپله پوهه؛

نورو ته نه ښایو او حسان پرې نه کوو.

موضوع داسې مطرح کوو ، چې غرور او لوړاوی پکې ځرګند نه شي.

په روانو اوبو کې؛

خپل موټر، کالي لوښي او نور وسایل نه مینځو ...

دې سره اوبه چټلیږي او پاکې اوبه د ټولو حق دی.

په پارکونو او عامه ځايونو کې ؛

بوي ناکه خواړه نه پخوو ... په ځانګړي ډول کباب او وريته غوښه ... ددې خواړو خوړل غريبو خلکو ته سخت وي ... د ځان تر څنګ د نورو په اړه هم فکر کوو.

د کبابو بوي، د موږ انسان پام هم ځانته راګرځوي، وږی خو لا پريږدو.

په لاندې ځایونو کې بې ځایه او بې ضرورته نه ودریږو.

د لارې پر سر، د پُل پر سر، د تبلیغاتي لوحو مخې ته، داسې ځای کې چې ګڼه ګوڼه جوړیږي.

دا کار په دې معنا دی، چې یوازې زه مهم یم، نور نه ! ... دا بې ځایه ولاړه هره ورځ نورو خلکو ته ستونزې پیښوي.

که موټر چلوو ؛

هغه خلکو ته لار ورکوو ، چې له سرکه اوړي.

نه دا چې سرعت زيات کړو او هغوی بې جراته شي.

غیر له خپل کوره؛

په نورو کورنو کې دا حکم نه کوو ، چې کوم ټلویزوني چینل ونیول شي، ټلویزیون دې بند شي او یا دې ریموټ مو ږ په خپل لاس کې واخلو.

که په کور کې میلمانه وي؛

ټلویزون یوازې په خپله خونه کې نه ګورو.

د هغوی نظر ته احترام کوو، یا ټلویزیون بندوو، یا داسې

کوم څه ګورو، چې ټول ورسره حد اقل علاقه ولري.

د چا له اخلاقو ناوړه ګټه نه اخلو ؛

په پښتو کې وایو ، که چا لاس راکړ ، له بیخه یې نه پرې کوو.

هسې نه چې مقابل کس په خپله کړې نیکۍ پښیمانه شي.

خپل چاپیریال سره بې تفاوته چلند نه کوو.

ستونزې حل کوو ؛ ګنې هغو سره مرسته کوو ، چې ستونزې حل کوي.

یوازې غندې او بدرد ویل ګټه نه لري.

پیسې او شتمني ؛

هیڅکله د شخصیت نښه نه وي.

نو خپلې پیسې او شتمني په بېلابېلو لارو چارو نورو ته نه ښیوو.

له خلکو شخصي پوښتنې نه کوو ؛

مثلاً معاش، عايد ، کورنی ژوند او نور ... .

هڅه به کوو ، چې مثبت فکر وکړو ؛

منفي خبرې، اوازې او موضوعات نه خپروو ، د ښه

ذهن لرلو لپاره هره ورځ ورزش کوو.

په تولنه کې د نورو ناموس (خور، مور، میرمن) ته داسې نظر کوو؛

لکه خپلو ته یې چې غواړو.

پام مو وي: څه چې کرو؛ هماغه به ریبو.

که هره ورځ غاښونه برس یا مسواک
کړو؛ د خولې بد بوی مو له منځه ځي او
نورو خلکو ته ستونزې نه جوړوو... تر
څنګ مو شخصیت هم ښه پاتې کیږي.

پهٔ میلمستیاو کې؛

خواړه یوازې لهٔ خپلې مخې اخلو...

تادي نهٔ کوو ، د هر څهٔ د خوړلو هڅهٔ نهٔ کوو او د نورو خلکو

لهٔ مخې قابونهٔ او نور وسایل ځان تهٔ نهٔ راکش کوو.

له سرکه په ورو قدمونو (اهسته) برو نه اوړو ؛

خصوصاً هله چې موټر راته تم شوی وي.

ځکه دا په قلاره تګ له یوې خوا موټروان په غوسه کوي او له بلې خوا په دې نیکۍ دومره پښېمانېږي چې ښايي بیا یې هیڅ تکرار نه کړي. نو پام وي وي، چې په خپلو کارونو د نیکیو مخه نه نیسو.

که مو چا سره د لیدو ژمنه وکړه؛

ځان په وخت ور رسوو ... که په کوم دلیل ونه رسیږو ... مقابل کس ته خبر ورکوو.

که تبلیغاتي پاڼو ته اړتیا نه لرو ؛

نه يې اخلو او څو دقيقې وروسته يې بيرته نه غورځوو.

که په کار مو نه وي نه يې اخلو ، که مو اخيستی وی او پوه شو په درد مو نه خوري؛ نو په مناسب ځای کې يې ږدو ، يا يې بل اړمن کس ته ورکوو.

له خپل حده ډیر شور او لوړ غږونه نه کوو؛

مثلاً په کور کې د تلویزیون غږ، د ماشومانو چیغې او نور.

آرامتیا د هر ښاري قانوني حق دی او په دې کار یې ترې اخلو.

نو د ژوند په چاپیریال کې د نورو حقونو ته احترام لرو.

د خپل چاپيريال پاکوالي ته پام کوو ؛

زموږ د کور کوڅو د ټولو خلکو ملکيت دی، که د خپل کور مخکې ونې او بوټي وکرو ، د کوڅې نورو خلکو ته ارامتيا ورښنو.

نو هڅه کوو ، چې نورو ته ارامتيا او خوښي ور وښنو او ...

چنې نه وهو ؛

په ځينو مغازو کې د توکو بيو له مخې ټاکل شوې وي.

په داسې ځای کې چنې وهل کومه معنا نه لري.

په مجلس کې نورو خلکو خبرې نه پرې کوو ؛

ځکه هر څوک دا حق لري چې د نورو په اندازه خبرې وکړي.

د تیلو په پمپ کې؛

په موټر کې زر تیل اچوو او زر روانیږو.

چې په نوبت کې نورو خلکو ته زر نوبت ورسیږي او حق یې ونه خوړل شي.

په ادارو کې د خپل کار د زر ترسره کولو لپاره؛

چیغې او شور نه کوو ... ځکه په دې کار د نورو مراجعینو وخت تلف کیږي.

ښايي په مراجعینو کې داسې خلک هم وي، چې اونۍ اونۍ په تمه ناست وي.

له مشرانو سره مرسته کوو او په دې باور لرو چې زموږ کار زر ترسره کیږي.

په ادارو کې نابلده مراجعینو ته سمه لارښوونه کوو.

دا ټول کارونه د صدقې یو ډول دی او د ښاریانو ترڅنګ د خدای رضا هم ترلاسه کوو.

کـه‌ودانی جوړوو؛

په‌خپلو وسایلو (سیخ، سیمټ، شګه ، خښتې) عامه‌لاره او کوڅه‌نه بندوو.

اخطاري نښې نښانې نصبوو ، چې خپل حدود معلوم کړو.

اوبه، تیل، وریجې، ډوډۍ .... هر څه‌د خدای نعمتونه‌دي.

د خدای په نعمتونو کې ناشکري او اصراف نه کوو؛

ځکه خدای به یې رانه بیرته واخلي.

هیڅکله خدمتګاراو چپړاسي ؛

بې له (ښاغلي او اغلې) نه رابولو ... دا د هغوی توهین دی.

په مهربانۍ ورسره خبرې کوو.

ټول القاب د شخصیت ښکارندویي نه کوي.

خلکو ته د عادت له مخې بې ځایه د ډاکټر، انجینر او استاد خطاب مه کوئ.

دا کار مو په ټولنه کې د تحصیلي زیار ارزښت راکموي.

خپل ظاهري حالت ته پام کوو.

ټولنه له افرادو جوړه ده، موږ هر یو د ټولنې یوه برخه یو، موږ چې څومره منظم یو ټولنه به همدومره منظمه وي.

رسمي ادارو ته له مراجعې د مخه ځان ته پام کوو، چې ښه منظم لاړ شو.

په تاریخي ځایونو، دیوالونو، تشنابونو، ونو او نورو ځایونو کې

یادګارونه نه لیکو... دا د ښه ښاري فرهنګ ښکارندویي نه کوي.

د سرک د غاړې د لارښوونې لوحو ته درناوي کوي.

په دې باور کوو ، چې دا هر څه بې ګټې نه دي، هر يو يې يو ځانګړی پيغام لري. دا زموږ د لارښوونې لپاره نصب شوي؛ نه د ښار د ښکلا لپاره .

د ترافيکي پېښې پروخت؛ لارې نه بندوو.

موټر د سرک غاړې ته ودروو او د قانوني مسوليتنو راتګ ته په تمه پاتې کيږو.

پهقطار کې د اودریدو پر مهال؛

د کسانو تر منځ تاکلې واټن مراعتوو او بل چاته مزاحمت نه کوو.

سیګرټ نه څکوو ؛

که یې پرېږدو ، نو په عمومي ځایونو کې یې نه څکوو.

رسمي ادارو ته د ننوتلو پروخت سیګرټ له دروازې بهر پرېږدو او د دننه وړلو ضد یې نه کوو.

په کتابتونونو او نورو ارامو ځایونو (قهوه خانو ، رستورانتونو ...) کې شته ارامې فضا ته درناوی کوو.

هلته په خپل تګ غالمغال نه کوو او خلک ځان ته نه متوجې کوو.

کورنیو ثارویو او مرغانو ته زیان نه رسوو ؛

ټول د الله تعالی مخلوق دی او الله ورسره د مهربانۍ امر کړی دی.

هر ډول ازموینه کې په ټګۍ د بریا غوښتنه نه کوو.

په ازموینه کې ناکامېدل تر ټګۍ ډېر شرافتمندانه وي.

په وخت ویده کیږو او په وخت پاڅیږو.

په اسانه ګټه پسې نه ګرځو ؛

هغه پیسې چې په زیار ترلاسه کیږي ارزښت یې تر هغو لوړ دی چې مفتې او په اسانه ترلاسه کیږي.

که د کور خاوندان یو ؛

له کرایه نشین سره سختي نه کوو ، په هره موضوع کې پرې فشار نه راوړو او سر خوږی ورته نه جوړوو.

که کرایه نشین یو ؛

په خپلو وعدو وفا کوو او داسې هیڅ کار نه کوو ، چې د کور خاوند یې له امله بل کرایه نشین ته ستونزې جوړې کړي.

کـه‌لوی موټر چلوو ؛

د نورو ورو موټر خاوندانو او عامو خلکو ته مزاحمت نه کوو ، د هغوی فکر کوو ، هارنونه ورته نه وهو ، نه یې ویروو او د خپل موټر له‌لویوالی ناوړه ګټه نه اخلو.

په موټر کې په لوړ غږ موسيقي نه اوروو؛

نورو خلکو ته مزاحمت نه کوو، داسې خواړه نه خورو چې

نورو خلکو ته ستونزې جوړې کړو.

که معیوب یا معلول یو ؛

په نورو خلکو احسان نه کوو ، یا دا فکر نه کوو چې ګني حق پرې لرو.

له هر چا د ښو تمه نه لرو او په دې تمه نه یو چې هر څوک دې مونږ سره ښېګڼه وکړي.

که روغ یو ؛

دا فکر کوو ، چې که موږ معیوب وای څه به مو کول؟

معیوبین او معلولین درک کوو او مرسته ورسره کوو.

پام مو وي: چې هغوی نیمګړي دي او پوره خلکو ته سترګې لري.

که کارمندان یو؛

د چا کور ته د ورتلو پر وخت په شخصي وسایلو کار نه لرو. خپل د اړتیا وړ وسایل ځان سره وړو. د خلکو ناموس ته د خپل ناموس په څیر احترام لرو.

د دوکاندارن يو ؛

خپل حد پيژنو ، پياده رو نه بندوو ...

فکر کوو ، چې که ټول خلک خپل وسايل په پياده رو کيږدي نو پياده رو به پاتې شي؟ پياده رو خپل ځانګړې تعريف لري، يعنې د پياده خلکو د تلو لار، موږ د هغوی لاره نه بندوو.

که کسبګر یو ؛

د پېرودونکو د رابللو لپاره چیغې نه وهو ؛

فکر کوو ، چې که ټول خلک د پیرودونکو لپاره همدا سې چیغې ووهي نو په ښار کې به څه حال جوړ وي؟

که میوه یا ترکاري اخلو ؛

ټول ښه یې یوازې ځان ته نه اخلو ، که موږ یوازې ښه و اخلو نور به څوک اخلي؟

که څوک لاس راکړي له ښېخه یې نه پرې کوو.

د ځان او نورو د پرتلې لپاره خپل ځان معيار او مقياس
ټاکو؛ څه چې ځان ته خوښوو، نورو ته يې خوښوو
او څه چې ځان ته نه خوښوو، نور ته يې هم نه خوښوو.

ظلم نه کوو ؛

همدا سې لکه ځان سره چې ظلم نه غواړو.

ښېګڼه کوو ، همدا سې لکه ځان سره یې چې غواړو.

ځان ته هغه څه بد ګڼو ، چې نورو ته یې بد ګڼو او خلکو ته

هماغه څه خوښو ، چې ځان ته یې خوښوو.

يوازې ځان بسنه نه کوي؛

اولادونه به هم با فرهنګه روزو.

ځکه دوی چې ستر خلک شي؛ نو موږ به پرې فخر کوو.

دا کوچنی کتاب لولو

نوره خپله هڅه کوو

پای

بناري فرهنګ (د بناري ژوند اصول او اداب)

Download from: aghalibrary.com